Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	9 mei 2023
Portefeuille(s)	Verkeer en Vervoer
Portefeuillehouder(s):	Melanie van der Horst
Behandeld door	Verkeer & Openbare Ruimte, 5.1, 2, e @amsterdam.nl
Onderwerp	Evaluatie van het Toetsteam Openbare Ruimte & Mobiliteit
Bijlagen (2 stuks)	Evaluatierapport + oprichtingsdocument

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag informeer ik u over de evaluatie van het Toetsteam Openbare Ruimte & Mobiliteit. Uw raad is op 7 december 2021 geïnformeerd over het voornemen om dit team op te richten. Op 15 maart 2022 is vervolgens het instellingsbesluit genomen door het college van B&W. Ik zal hieronder eerst kort ingaan op de aanleiding om dit team op te richten. Daarna informeer ik u over de evaluatie die is aangekondigd bij de oprichting en inmiddels is uitgevoerd.

Het Toetsteam Openbare Ruimte en Mobiliteit
Het gemeentelijk adviesstelsel voor projectplannen op het gebied van openbare ruimte en verkeer is begin 2022 veranderd. Met de oprichting van het Toetsteam Openbare Ruimte & Mobiliteit (TT OR&M) heeft het college gekozen voor een integrale eindtoets op planproducten waar ruimtelijke kwaliteit, toegankelijkheid én verkeerskundige aspecten samenkomen. Het is een ambtelijke commissie van experts die een (verplicht) eindoordeel velt over planproducten. College, dagelijks besturen van stadsdelen en gemeenteraad kunnen dit betrekken bij de besluitvorming over verschillende planproducten die voortkomen uit inrichting, herinrichting en aanleg van openbare ruimte en infrastructuur. Het oordeel van dit Toetsteam wordt dus vermeld op bestuurlijke voordrachten.

Elk ruimtelijk project kent sinds 2022 in de planvorming nog twee verplichte toetsmomenten: aan het eind van de uitgangspunten- of verkenningsfase en vervolgens aan het eind van de ontwerpfase. Daarbij kijkt het TT OR&M naar de kwaliteit van deze eindproducten en of de afwegingen ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit (inclusief groen) en verkeerskundige aspecten op orde zijn. De projectleiding was en is verantwoordelijk voor een gedegen belangenafweging, participatie en het betrekken van de juiste kennis en stakeholders.

De integrale toets komt in de plaats van de losse beoordelingen die tot eind 2021 werden gegeven door de Centrale Verkeerscommissie (CVC) en de Commissie Puccinimethode. De ruimtelijke projecten behouden hun gedegen, gefaseerde aanpak, inclusief meerdere besluitvormingsmomenten, participatie, communicatie en belangenafweging. Bestuur en raad blijven verantwoordelijk voor de besluitvorming en worden hiertoe goed geïnformeerd over de verschillende belangen, resultaat van de participatie en het resultaat van de toets door het Toetsteam.

Belangenafweging in de planvorming
Bij het (her-)inrichten van de openbare ruimte is het altijd een puzzel om de verschillende belangen goed af te wegen en te bedienen. De fysieke ruimte is vrijwel altijd te beperkt om alle verkeersdeelnemers genoeg ruimte te geven en te voldoen aan alle inrichtingseisen en Amsterdamse beleidsambities. Fiets, voetganger, groen, verblijfsruimte, doorstroming van het openbaar vervoer, geparkeerde vervoersmiddelen: allemaal hebben ze ruimte nodig en voor elk aspect is beleid vastgesteld. De planvorming van ruimtelijke projecten gaat in belangrijke mate over de afweging van belangen om uiteindelijk een openbare ruimte op te leveren die niet alleen aantrekkelijk is, maar ook voor iedereen bruikbaar, toekomstbestendig en klimaatadaptief. Om een paar belangrijke eisen te noemen.

Om die reden heeft het college er bij de oprichting van het Toetsteam voor gekozen om externe, belangenbehartigende partijen voortaan dus vooral tijdens de planvorming te betrekken, zodat zij daar hun expertise kunnen inbrengen en hun belang kunnen toelichten. Vroegtijdig in plaats van aan het eind van het proces, wanneer de toets op stukken plaatsvindt. Cliëntenbelang Amsterdam, Fietsersbond en Voetgangersvereniging Nederland zitten dus niet aan tafel bij het Toetsteam. De eerste twee partijen zijn tot 2021 wel enkele jaren agendalid geweest van de Centrale Verkeerscommissie. Sinds de oprichting van het Toetsteam ontvangen alle drie wel de agenda van de vergaderingen. Het college heeft toegezegd dat zij – vanwege hun rol in de planvorming – goed worden betrokken bij het *Expertiseteam* Openbare Ruimte en Mobiliteit.

De politie maakt wel onderdeel uit van het Toetsteam, vanuit de wettelijke taak om (verkeers-) ontwerpen te toetsen. Brandweer en nood- en hulpdiensten zijn agendalid.

Expertiseteams bieden projectadvies
In 2021 zijn in het ruimtelijk domein zeven zogenaamde expertiseteams in het leven geroepen, om projectteams op thema's te adviseren en te helpen bij de planvorming. Deze teams integreren verschillende expertises en disciplines en vervangen de vele loketten, werkgroepen en commissies die op heel specifieke aspecten actief waren. Een van deze teams is het Expertiseteam Openbare ruimte & mobiliteit (ET OR&M). De hulp die en het advies dat zij geven is – in tegenstelling tot de toets door het Toetsteam – formeel niet verplicht. Omdat het Toetsteam echter alleen een finale toets uitvoert, is het ET voor projecten uitgegroeid tot dé plek waar dilemma's besproken kunnen worden en informatie kan worden opgehaald. Dat betekent ook dat hier de gelegenheid is om belangenbehartigende partijen goed te betrekken bij de advisering.

Opzet en resultaten van de evaluatie
Eind 2022 is de evaluatie naar het functioneren van het Toetsteam gestart. Er zijn 23 betrokkenen geïnterviewd, zowel vanuit de ambtelijke organisatie als vanuit externe partijen van binnen en buiten het Toetsteam: brandweer, nood- en hulpdiensten, Vervoerregio Amsterdam, Gemeentelijk Vervoerbedrijf, Cliëntenbelang Amsterdam, Voetgangersvereniging Nederland en Fietsersbond Amsterdam. In de bijlage vindt u de evaluatie, inclusief gespreksverslagen.

Over het algemeen staan gebruikers positief tegenover de omslag en de doelen die daarmee zijn beoogd: minder loketten, eenduidig toetsmoment op planproducten (via Toetsteam OR&M) en hulp aan de voorkant bij planvorming (via Expertiseteam OR&M). Beide teams zijn ingericht, komen wekelijks bij elkaar, behandelen projectplannen en geven daar een oordeel respectievelijk advies over.

Kortom: ze functioneren. Er is bij gebruikers enerzijds waardering over de adviezen, expertise en hulp vanuit beide teams. Aan de andere kant is ook een aantal duidelijke verbeterpunten en aanbevelingen geuit. Zie bijlage voor een overzicht. Ik zal hieronder de belangrijkste verbeterpunten aangeven.

Een ander doel dat nagestreefd werd bij de omslag was het 'terugbrengen van de verantwoordelijkheid voor het opstellen van (en afstemmen over) een goed planproduct bij het projectteam/opdrachtgever'. Dit komt nog onvoldoende uit de verf. Bij de toetsing en advisering blijkt dat projectteams niet altijd hebben gezorgd voor de benodigde afstemming met interne en externe partners. Hierdoor wordt ook onvoldoende recht gedaan aan een uitgangspunt dat is vastgelegd bij de oprichting: om Cliëntenbelang Amsterdam, Fietsersbond en Voetgangersvereniging Nederland te betrekken bij en invloed te laten uitoefenen op de planvorming als hun belang geraakt wordt.

Belangrijkste aanbevelingen voor het vervolg

- *Investeer in communicatie over het bestaan van Toetsteam en Expertiseteam OR&M*, de doelen die zij nastreven, de momenten waarop zij betrokken (moeten en kunnen) worden en de routes ernaartoe. Besteed hierbij expliciet aandacht aan ruimtelijke ontwikkeling (G&O) en instandhoudingsprojecten (V&OR). Bij de herinrichtingsprojecten (V&OR) zijn de nieuwe teams inmiddels goed bekend.
- *Investeer in de kennis over toegankelijkheid* bij projectmanagers, ontwerpers en anderen. Geef de toegankelijkheidsexperts uit het Toetsteam de opdracht om samen met Cliëntenbelang Amsterdam workshops te organiseren en een factsheet voor ontwerpers en projectteams op te stellen.
- *Betrek externe partners (Cliëntenbelang Amsterdam, Voetgangersvereniging Nederland en Fietsersbond) bij het Expertiseteam OR&M* door hen (i) periodiek in te schakelen bij relevante overleggen en vraagstukken (ii) via agenda's en verslagen op de hoogte te houden van wat er speelt in de stad. Inmiddels lopen de gesprekken met genoemde partijen en zijn er al afspraken gemaakt over de documenten, agenda's en verslagen die zij vanaf nu (extra) zullen ontvangen.

Afsluitend wil ik aangeven dat ik blij ben met deze omslag, omdat de aandacht voor openbare ruimte en verkeer nu echt samenkomt in één advies aan het bestuur. Het Toetsteam is pas vorig jaar begonnen en dus ook nog in ontwikkeling. Ik heb er vertrouwen in dat met de verbeterpunten en goede betrokkenheid van interne en externe experts, een goed systeem ontstaat waarmee we Amsterdam nog aantrekkelijker maken.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder Verkeer en Vervoer, Water en Luchtkwaliteit